

Watersporteiland Slotterplas

Blauwalg bestrijden ja, Slotterplas afsluiten nee!

A. 3
zaak 45289
2013/10/13 880

Briefnummer

2

Plaats

Amsterdam

Datum

26 oktober 2013

Opgesteld door

H. van Zijll en R. van der Boom

Geachte Raadsleden, geachte leden van het Dagelijks Bestuur,

Het is ongetwijfeld bij u bekend dat het Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) ingrijpende plannen heeft met betrekking tot de blauwalgbestrijding Slotterplas. Die plannen maken deel uit van het Watergebiedsplan Amsterdam Nieuw West, dat in november ter inzage zal liggen bij het Waterschap.

De grote lijnen van het plan voor wat betreft de voorziene maatregelen met betrekking tot de Slotterplas zijn nu al duidelijk en de verschillende belanghebbenden/gebruikers hebben inmiddels informatieve gesprekken gehad met Waternet (de uitvoerder van het plan). In het plan zoals het er nu uitziet is het de bedoeling om de Slotterplas blauwalgvrij te krijgen door de Slotterplas in feite te isoleren van het omringende waternetwerk. Er zijn stuwen en dammen voorzien die de Slotterplas zullen afsluiten van de omliggende vaarten en daarmee zal de instroom uit de stad van fosfaatrijk water worden tegengegaan. Die stuwen en dammen zullen bij alle uitvaarten (brug Oostoever, duiker haven Noordzijde, brug Meer en Vaart en splitsing Chr. Plantijn Gracht) van de Slotterplas komen. Op die locaties komt dus een dam met daarin een schuif om doorheen te kunnen varen. Die maatregelen zouden nodig zijn om de EU waterkwaliteitsnorm (KRW norm) te kunnen behalen. Of deze ambitie met bijbehorende impact op de Slotterplas en de financiële gevolgen hiervan ook door de bewoners van Nieuw West wordt ondersteund valt te betwijfelen.

De gebruikers, ondernemers en overige belanghebbenden streven naar een vrije doorvaart over de Slotterplas en omliggende wateren. Hun belang ligt bij een zo groot mogelijke toegankelijkheid van de Slotterplas (denk ook aan bezoekers per boot van de omliggende horecagelegenheden). Naar onze mening zal het plan in de huidige opzet voornamelijk nadelige gevolgen hebben.

Kosten?

Het voorliggende plan dat tijdens een thema avond op 20 maart 2013 door het Waterschap al aan uw Raad is gepresenteerd, kost het ten eerste erg veel gemeenschapsgeld. Ook het Stadsdeel Nieuw West zal voor een aanzienlijk deel moeten bijdragen in de uitvoering van de plannen van het Waterschap. Die kostenpost zal aanzienlijk drukken op de begroting van het Stadsdeel. Voornamelijk is onduidelijk wat de totale kostenraming van deze plannen zal zijn. Daarbij moet tevens rekening worden gehouden met de doorlopende kosten voor onderhoud en reparatie van de in het plan voorziene (kwetsbare) installaties.

Watersporteiland Sloterplas^{xxx}

Baten?

Verder zal ook de watersport op de Sloterplas door de uitvoering van het plan ernstig belemmerd worden. De vrije doorvaart naar de sluisen (en het vaarrondje door de omliggende vaarten) zal verleden tijd zijn en andere scheepvaart (bv. de door Waternet uitgezette Plassentocht vanuit de stad, een eventueel toekomstige rondvaartroute vanaf Plein 40/45 of andere varende passanten) zullen de plas gaan mijden. Je neemt tenslotte de route met de minste verkeerslichten. Voor de instructie- en verhuur locaties rond de Sloterplas waaronder het Watersportcentrum Sloterplas zullen de plannen een ernstige belemmering van de activiteiten tot gevolg hebben. Er zijn dan immers geen vrij doorvaarbare kanoroutes meer en de verhuur van fluisterboten zal minder interessant zijn. Het is zelfs nog maar de vraag of de diepgang van de stuwen voldoende zal zijn om grotere boten te laten passeren. Er is gesproken over een doorvaartdiepte van 80 cm. Dan zouden alleen kleinere boten nog toegang hebben tot de Sloterplas en een substantieel deel van de huidige schepen die in de havens van de Sloterplas liggen zal dan zelfs niet meer de plas op en af kunnen. Er zullen dan schepen noodgedwongen van de Sloterplas moeten vertrekken.

Tegen de stroom in?

In ieder geval is duidelijk dat er nog slechts twee hoofdroutes beschikbaar zullen zijn (doorvaart Cramersluis en doorvaart Akersluis). De andere uitvaartroute via de Christoffel Plantijngracht zal nog slechts beperkt doorvaarbaar zijn voor kano's en kleine sloepjes. Verder zullen wellicht een of meer zijvaarten van de Sloterplas helemaal afgesloten worden, maar die details van het plan zijn nog niet duidelijk. Op voorhand valt echter wel te concluderen dat dit plan lijnrecht tegenover de bedoeling van het Stadsdeel Nieuw West staat om juist meer vaarbewegingen op de Sloterplas te krijgen. Die doelstelling is het afgelopen jaar ook vastgelegd in het Waterplan Nieuw West waar wij als watersporters en overige gebruikers van de Sloterplas juist bijzonder enthousiast over waren. In dat Waterplan was het uitgangspunt immers dat er juist meer vaarmogelijkheden zouden moeten komen; zelfs de afstandsbediening van de Heemstedesluis als extra uit/invaart naar het Sloterplaswaternetwerk is in dat Waterplan opgenomen.

Wat vindt de vis ervan?

Verder zullen er ook nadelige gevolgen zijn voor de visstand op de Sloterplas. De paairoutes van het visbestand naar de aangrenzende (ondiepere) paaisloten zullen welhaast afgesloten worden. In het voorliggende plan van het Waterschap is opgenomen dat de paai- en voedseltrek van het visbestand kan worden gewaarborgd door het periodiek bedienen van de stuwen. Dat is een illusie, aldus de specialisten van de Commissie Waterbeheer van de Amsterdamse Hengelsportvereniging, gevestigd op het Watersporteiland. Het visbestand van de Sloterplas is natuurlijk geen zichtbare en stuurbare diersoort zoals koeien in een weide. Binnen het bestaande waternetwerk zoekt de visstand op eigen gelegenheid zijn weg en de vissen houden zich ook niet aan vaste zwemtijden. De stuwen zullen dan ook een onneembaar obstakel blijken te zijn.

Watersporteland Sloterplas

Effecten op het milieu?

Uit de gesprekken die de gebruikers met Waternet hebben gevoerd blijkt verder dat het bij de uitvoering van de voorliggende plannen de bedoeling is dat er een omgekeerde waterstroom zal ontstaan. Bij het gebruik van de stuwen moet immers voorkomen worden dat fosfaat houdend water de Sloterplas instroomt. Daarom is het de bedoeling dat door het inbrengen van fosfaatvrij water in de Sloterplas het waterpeil van de Sloterplas circa 10 centimeter hoger zal komen te staan dan het omringende waternetwerk zodat bij het openen van de stuwen het water de Sloterplas juist uit zal stromen. De eventuele effecten van die waterpeilverhoging zijn echter op geen enkele wijze onderzocht of omschreven. Het is verder opvallend dat er weliswaar sprake is van een plan waarin diverse waterstuwen zijn opgenomen, maar dat er geen inzicht is in de effecten die dergelijke stuwen op het milieu zouden kunnen hebben. Dergelijke ingrijpende waterstuw maatregelen verdienen ons inziens een Milieueffectrapportage en wij verzoeken dan ook dit in gang te zetten. Dit temeer omdat de Sloterplas en het omliggende waternetwerk deel uitmaakt van de ecologische hoofdstructuur en daarmee volgens het Besluit Milieueffectrapportage 1994 als kwetsbaar gebied te beschouwen valt. Zo is de in het plan af te sluiten Christoffel Plantijngracht een groene as verbinding naar De Nieuwe Meer.

Chemisch water?

In het verlengde van de voorgenomen waterpeilverhoging is één van de maatregelen die voorzien is in de voorliggende plannen een behandeling van het Sloterplaswater met polyaluminiumchloride (PAC) gedurende drie opeenvolgende jaren. In de plannen is echter met geen woord gerept over de mogelijke gevolgen die een dergelijke chemische behandeling op het watersysteem zal kunnen hebben. Het is tenslotte zeer wel denkbaar dat een dergelijke chemische toevoeging in de Sloterplas uiteindelijk toch opgenomen zal worden in het watersysteem met onbekende en onvoorziene gevolgen.

De Sloterplas afsluiten en in de luwte van de aandacht plaatsen?

Minder vaarbewegingen van en naar de Sloterplas zal ook nadelig zijn voor de horeca exploitatieplannen die Stadsdeel Nieuw West heeft gelanceerd in het gewijzigde bestemmingsplan voor de Zuid West oever van de Sloterplas. Voor horeca aan het water is er niets mooiers denkbaar dan een vrije doorvaart en zoveel mogelijk vaarbewegingen op het water.

Horeca bezoekers die over het water komen aanvaren, maar natuurlijk ook het zicht op een wateroppervlak in beweging (reuring op en aan het water), is een pre voor horecaondernemers die zouden willen overwegen om zich aan de Sloterplasoevers te vestigen. Ook voor de horecapioniers die zich nu al aan de Sloterplasoevers hebben gevestigd zoals het prille Café Buiten is een goede bereikbaarheid over het water (ook vanuit de stad) van groot belang. Dit temeer omdat de infrastructuur voor bezoekers over het water, de nieuwe aanlegsteiger bij het bastion waar café Buiten is gelegen, al gereed is.

Watersporteland Sloterplas^{✘✘}

Kwetsbaarheid en veiligheid?

Dan is er ook onduidelijkheid over de kwetsbaarheid van de in de plannen opgenomen elektrische en hydraulische systemen. Kwetsbaarheid ten gevolge van vandalisme en het in de plannen voorziene zelfstandige gebruik door watersporters. Bij de huidige op afstand bedienbare systemen van de Cramer- en Akersluis zijn er al veelvuldig storingen. Die sluisen worden centraal vanaf de Nieuwe Meer sluis door deskundige medewerkers van Waternet bediend. Er is bij die systemen in ieder geval 24/7 controle via open camerasystemen. Bij de voorziene stuwen is het de bedoeling dat die gevoelige maar ook potentieel gevaarlijke installaties bediend gaan worden door de watersporters zelf. Geen deskundige bediening meer en geen 24/7 controle door camerasystemen. Het gebruik van stuwen kan tot gevaarlijke situaties leiden waarbij gedacht kan worden aan aanvaringen van elkaar tegemoet varende schepen en het bekneld raken van schepen en kano's onder de stuwen met alle mogelijke gevolgen van dien. Er is ook geen enkele duidelijkheid over de aansprakelijkheid bij ongevallen met de stuwen; denk ook aan zwemmende kinderen. Niets leukers voor de zwemmende jeugd dan met één druk op de knop een stuw te kunnen bedienen met alle mogelijke risico's van dien.

Noodzaak?

Ook hebben de gebruikers van de Sloterplas de afgelopen twee tot drie jaren kunnen vaststellen dat er al sprake is van een zichtbare verbetering van de waterkwaliteit. Het water in de havens van de Sloterplas en in de omliggende vaarten is reeds bijzonder helder geworden en er is sprake van een explosieve groei van waterplanten. Er is de afgelopen twee jaren ook nauwelijks meer sprake geweest van zichtbare blauwalg. De aangroei van waterplanten is dermate toegenomen dat er dit jaar voor het eerst in de wateren rond de Sloterplas actief ingegrepen moest worden om de vrije doorvaart naar de sluisen te garanderen. Er is deze zomer kennelijk in opdracht van Waternet of het Stadsdeel intensief gemaaid om de waterplanten te verwijderen. Intensief en kostbaar beheer van vaarwegen is ook een (ongewenst) gevolg van verbetering van waterkwaliteit en toename van waterplantengroei. Het enige verband dat de gebruikers hebben kunnen bedenken is de toename van sluisbewegingen door de automatisering van de sluisen per 2011 maar of dat een reden is voor de afname van blauwalg, het verhelder van het watersysteem en de explosieve groei van waterplanten is voor de gebruikers niet vast te stellen. Daar zou dan ook nader onderzoek naar gedaan moeten worden, voordat overgegaan wordt tot het uitvoerige en kostbare voorgestelde alternatief. Op basis van een nulmeting per 2014 zou over een periode van meerdere jaren gemeten kunnen worden of er niet al een substantiële verbetering van de waterkwaliteit gaande is die de voorgestelde verregaande maatregelen van het Waterschap minder noodzakelijk maken.

Van Eesteren doorbroken?

Tenslotte zal het fysiek afsluiten van de Sloterplas van het omliggende waternetwerk tot gevolg hebben dat de ruggengraat van het plan van Van Eesteren voor de Westelijke Tuinsteden, namelijk de Sloterplas als middelpunt van een uitgebreid doorvaarbaar en open waternetwerk in Nieuw West, doorbroken zal worden. Het fysiek afsluiten van de toegangen van de Sloterplas met stalen poorten (stuwen zijn namelijk niets meer of minder dan dat) zal ook vanuit esthetisch oogpunt zeker niet de schoonheidsprijs verdienen.

Watersporteiland Slotterplas

Wat vinden de Slotterplasgebruikers?

De diverse gebruikers van de Slotterplas hebben inmiddels onderling beraad gevoerd over de voorgenomen plannen van het Waterschap en zijn daarbij tot de conclusie gekomen dat de plannen van het Waterschap in de huidige opzet niet gesteund kunnen worden. Alle gebruikers van de Slotterplas steunen de inzet en wens om tot een blauwalgvrije Slotterplas te komen, maar zijn tevens van mening dat de uitvoering van de nu voorliggende plannen veel meer nadelen dan voordelen met zich mee zal brengen. De plannen zijn immers duur, belemmeren de watersport, zijn niet goed voor ondernemers rond de Slotterplas, de technische uitvoering is bij een plas van de omvang en diepte van de Slotterplas nog nooit eerder beproefd; er is geen duidelijkheid over de mogelijke effecten op het milieu, de voorgestelde maatregelen vormen een potentieel risico voor watersporters en er zijn mogelijke alternatieven. Als het gaat om de Slotterplas blauwalgvrij te krijgen is het nu voorliggende plan niet noodzakelijk. Dat kan met veel minder inzet gerealiseerd worden.

Wat dan? Wij denken graag met u mee:

De gebruikers op hun beurt hebben nagedacht over mogelijke alternatieven:

scenario 1

Het laten varen van de KRW normen voor de Slotterplas. De Richtlijn biedt de mogelijkheid om buiten toepassing gelaten te worden als dat praktisch of financieel gezien onhaalbaar of onwenselijk zou zijn (bijvoorbeeld bij een gebrek aan maatschappelijk draagvlak). Er kan dan wel de gewenste blauwalgbestrijding plaatsvinden door toepassing van diverse maatregelen zoals beluchting –zoals bij De Nieuwe Meer- en bijvoorbeeld natuurlijke oevers, grindbedden en zand storten om de fosfaatlaag te bedekken. Maar geen dammen en geen stuwen.

De KRW norm zal dan wellicht niet gehaald kunnen worden, maar de maatregelen hebben wel beduidend schoon en helder water tot gevolg. Er is dan geen blauwalg meer en er is zondermeer sprake van veilig zwemwater. Dit scenario is bij de thema avond bij uw Raad d.d. 20 maart 2013 overigens wel als business case genoemd in de presentatie, maar verder niet uitgewerkt. Dit business case model zou alsnog uitgewerkt moeten worden.

scenario 2

Het isoleren van uitsluitend de aangewezen zwemlocaties (Slotterparkbad – open lucht- en het surfstrandje –ook wel Varkensbaai genoemd-) Die locaties dan volledig afdammen en zuiveren (kleine defosfateringsinstallatie) zodat het buitenwater daar volledig aan de KRW waternorm zal voldoen. De rest van de Slotterplas kan dan met bovenstaande minder ingrijpende en minder dure maatregelen blauwalgvrij gemaakt worden.

conform Slotterplasstrategie

Als de afscheiding van die KRW (zwem)locaties in steigervorm zou worden uitgevoerd, zou dit gelijk een fraaie aanvulling op het rondje Slotterplas kunnen zijn door er een loopsteiger van te maken; en het is leuk voor het aanmeren van bootjes. Die loopsteiger zou dan kunnen uitkomen bij de nieuwe

Watersporteiland Slotterplas^{xx}

steiger op de huidige locatie van Café Buiten. Dat zou dan neerkomen op een definitieve afscheiding van die zwemlocaties over het wateroppervlak waar in 2013 de tijdelijke anti blauwalg schermen zijn geplaatst. Een dergelijk opzet past ook weer volledig in de ideeën van de Slotterplasstrategie en het Waterplan.

Dit zijn slechts twee alternatieven waar de gebruikers zelf over nagedacht hebben. Er zullen ongetwijfeld meer alternatieven denkbaar zijn als deskundigen zich daarover zouden buigen. In het voorliggende plan van het Waterschap is geen enkel alternatief opgenomen.

Oproep

Bovenstaande is het bezorgde standpunt van de gezamenlijke gebruikers van de Slotterplas, via deze ingezonden brief vragen wij aan de Raadsleden en het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Nieuw West hoe zij over deze ingrijpende plannen denken.

Wellicht had u op een aantal punten net als wij reeds bedenkingen, of heeft de inhoud van deze brief u tot nadenken en heroverweging aangezet. Wij hopen in ieder geval dat onze bezorgdheid voldoende reden is om dit als onderwerp voor een raadscommissie te agenderen. In ieder geval vernemen wij graag van u. Het plan van het Waterschap heeft immers betrekking op het blauwe hart van Stadsdeel Nieuw West; de Raad en het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel Nieuw West zijn wat ons betreft bij uitstek de instanties die deze bezorgdheid bij het Waterschap kunnen verwoorden en bespreekbaar maken.

Met vriendelijke groet,

de gezamenlijke Slotterplas organisaties

- Amsterdamse Hengelsportvereniging
- Kanovereniging Slotterplas
- Scouting Sarto
- Vereniging Vrienden van de Slotterplas
- VVE De Noordzijde
- Watersportcentrum Slotterplas
- Watersportvereniging Slotterplas